

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

PaedDr. Zuzana Jabczunová

Aktivity z dopravnej výchovy v primárnom vzdelávaní

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov
2015

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: PaedDr. Zuzana Jabczunová

Kontakt na autora: Základná škola Petrovany 274, 082 53 Petrovany,
jabczunovazuzana@centrum.sk

Názov OPS/OSO: Aktivity z dopravnej výchovy v primárnom vzdelávaní

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2015
XIII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Jozefína Šulíková

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

dopravná výchova, prierezová téma, pracovný list, pravidlá cestnej premávky, chodec, cyklista, cieľ dopravnej výchovy, obsah dopravnej výchovy, prvky dopravnej výchovy, dopravné aktivity

Anotácia

V teoretickej časti popisujem žiakov ako účastníkov dopravnej situácie, v akých úlohách sa môžu ocitnúť, ako sa majú správať v dopravnej premávke a aké chyby robia.

V praktickej časti opisujem rôzne aktivity, pomocou ktorých by mali deti získať vedomosti a zručnosti pre bezpečný pohyb na pozemných komunikáciách.

Akreditované programy kontinuálneho vzdelávania

Koncepcia vyučovania dopravnej výchovy na I. stupni základnej školy 89/2010 – KV

Dopravná výchova v základných školách

92/2010 - KV

OBSAH

ÚVOD	5
1 VYMEDZENIE KOMPETENCIÍ OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI.....	7
2 ŽIAK AKO ÚČASTNÍK DOPRAVNEJ SITUÁCIE	9
3 AKTIVITY Z DOPRAVNEJ VÝCHOVY	13
3.1 Doplnovačka	13
3.2 Semafor	13
3.3 Cestovanie autobusom	15
3.4 Parkovisko	16
3.5 Zebra	17
3.6 Železnica	18
3.7 Malý cyklista	20
3.8 Kto nám pomôže	21
3.9 Poznaj dopravné prostriedky	22
3.10 Moja cesta do školy	24
3.11 Ide vláčik, ide vlak	25
3.12 Didaktická hra: Križovatka	26
3.13 Autíčka hýbte sa!	27
3.14 Dopravné značky	27
3.15 Cestujeme	28
ZÁVER	29
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV	30
ZOZNAM PRÍLOH	31

ÚVOD

Tému tejto práce **Aktivity z dopravnej výchovy v primárnom vzdelávaní** som si vybrala, pretože ju považujem za potrebnú. Uvedomme si, že všetci sme účastníkmi dopravnej premávky, preto by sme mali mať čo najviac informácií o možnostiach, ako sa bezpečne správať pri jazde či chôdzi na chodníku alebo ceste. Tieto informácie by sme mali získať už v útlom veku - v rodine, materskej škole či v rámci povinnej školskej dochádzky.

Práca prináša metodický materiál z dopravnej výchovy, ktorý je určený učiteľom primárneho vzdelávania. Ponúka námety a aktivity tým vyučujúcim, ktorí radi pracujú s aktivitami a hravými formami vyučovania. V tejto práci som sa zamerala na triedy prvého stupňa základnej školy, kde som svoje aktivity realizovala na vyučovacích hodinách a upravovala podľa požiadaviek a úrovne vedomostí žiakov z predmetu Dopravná výchova a iných predmetov.

Cieľom práce je poskytnúť učiteľom dopravnej výchovy na 1. stupni základnej školy dostatok metodického materiálu, praktické príklady, aktivity. Prináša pomôcky a aktivity najmä tým vyučujúcim, ktorí vyučujú dopravnú výchovu alebo začleňujú jej prvky do vyučovacích hodín.

V teoretickej časti popisujem žiakov ako účastníkov dopravnej situácie, v akých úlohách sa môžu ocitnúť, ako sa majú správať a aké chyby robia. V praktickej časti opisujem rôzne aktivity, pomocou ktorých by mali žiaci získať vedomosti a zručnosti pre bezpečný pohyb na pozemných komunikáciách.

Učiteľ by mal zaradiť dopravnú výchovu do vyučovacieho procesu v dostatočnej miere, aby sa mohlo lepšie predchádzať vzniku dopravných nehôd za účasti detí. Existuje veľa možností, akým spôsobom učiť dopravnú výchovu na prvom stupni. Je potrebné skĺbiť teoretickú a praktickú časť vyučovania a postupne stavať na získaných vedomostiach a rozširovať ich v logicky nadväzujúcich krokoch. Je dobré dopravnú výchovu zaradiť do rôznych predmetov tak, aby vyučovanie bolo pre žiakov pestré a zaujímavé a aby vďaka nej získali znalosti z rôznych oblastí.

1 VYMEDZENIE KOMPETENCIÍ OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI

Špecifikácia cieľovej skupiny:

Kategória:	- učiteľ
Podkategória:	- učiteľ primárneho vzdelávania
Žiak:	- žiak základnej školy
Typ školy:	- základná škola, primárne vzdelávanie
Ročník:	- 1-4. ročník
Vyučovacie predmety:	- dopravná výchova - vlastiveda - prvouka - telesná výchova - výtvarná výchova - matematika

Dopravná výchova sa stáva súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu na základnej škole. Dopravná výchova nie je len samostatným predmetom, je do obsahu jednotlivých predmetov zaradená tak, aby každý predmet svojou špecifickosťou a väzbou s prvkami dopravnej výchovy prispel ku komplexnej výchove detí ako aktívnych účastníkov cestnej premávky a aby rozvíjal jeho kompetencie:

- pochopiť funkcie dopravy ako riadeného systému vymedzeného všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- sformovať si mravné vedomie a správanie sa v zmysle morálnej a právnej zodpovednosti pri chôdzi a jazde v cestnej premávke,
- uplatňovať si zásady bezpečného správania sa v cestnej premávke podľa všeobecne záväzných právnych predpisov, a to ako chodec, korčuliar, cyklista, cestujúci (spolujazdec) a pod.,
- spôsobilosť pozorovať svoje okolie, vyhodnocovať situáciu z hľadiska bezpečnosti a aplikovať návyky bezpečného správania sa v cestnej premávke v praktickom živote,
- schopnosť zvládnuť techniku chôdze a jazdy na bicykli,
- schopnosť zvládnuť základné taktické prvky chôdze a jazdy v cestnej premávke,
- pochopiť význam technického stavu a údržby vozidiel pre bezpečnú jazdu v cestnej premávke a prakticky zvládnuť základné úlohy údržby bicykla,
- uvedomiť si význam technických podmienok dopravy a zariadení ovplyvňujúcich bezpečnosť cestnej premávky.

2 ŽIAK AKO ÚČASTNÍK DOPRAVNEJ SITUÁCIE

V dnešnej dobe patria deti k najzraniteľnejším účastníkom cestnej premávky. Mali by byť dobre pripravené na každodennú úlohu účastníka cestnej premávky, ako po praktickej stránke, tak aj po teoretickej. Výhodou je, že v tomto veku sú oveľa učenlivejšie a postupne rozvíjajú návyky zodpovedného a bezpečného správania. Mladý vek je teda veľmi dobrý na získavanie skúseností pre bezpečné správanie v dopravných situáciách. V priebehu celého prvého stupňa sa problematika dopravnej výchovy pohybuje len okrajovo a hlavne sa nevenuje všetkým oblastiam. Preto by sme mali z praxe vedieť, že najdôležitejšie je spájať teoretické vyučovanie a praxou (reálne prostredie). Žiaci sa nedokážu sústrediť na viac vecí naraz. Nedávajú pozor na veci, na ktoré by mali dávať a zaujímajú sa o veci, ktoré s dopravou vôbec nesúvisia. Vnímajú dopravu úplne inak ako dospelí jedinci. Inak reagujú, počujú a vidia. Občas sa v niektorých dopravných situáciách správajú úplne nečakane a spontánne. Je rozdiel, či sa pozerá cez strechu auta dospelý jedinec, alebo dieťa. Je samozrejmé, že dieťa, ktoré je malého veku, cez strechu auta toho veľa neuvidí. Odhad vzdialenosti približujúceho sa auta nemôže byť taký presný, ako u dospelého človeka. Vďaka ich príliš nevyvinutému periférnemu videniu si horšie všímajú dopravné prostriedky, ktoré sú na okrajoch vozovky. Dieťa – žiak je účastníkom cestnej premávky - ako chodec, cyklista, alebo spolujazdec. Každá z týchto rolí vyžaduje úplne iný prístup, ale aj znalosti.

Žiak - účastníkom dopravnej situácie ako chodec

Čo by mal poznať každý účastník dopravnej situácie:

- dopravné značky,
- pravidlá cestnej premávky a ich dodržiavanie,
- význam svetelných signálov (semafory),
- pokyny policajtov.

Žiak ako účastník dopravnej situácie by mal vedieť, že chodci:

- po chodníku chodia vpravo,
- sa pohybujú na križovatkách, ktoré sú svetelne označené podľa svetelných signálov, ale rovnako by sa mali rozhliadnúť, než vstúpia na cestu,
- neohrozovať svojím správaním seba ani ostatných účastníkov a byť ohľaduplný, disciplinovaný,
- pri dopravnej nehode, by mali vedieť privolať lekársku pomoc a v prípade nutnosti poskytnúť prvú pomoc,
- pri znížení viditeľnosti (hmla, dážď, sneh) by mali nosiť dobre viditeľné oblečenie s reflexnými prúžkami, alebo rovno reflexnú vestu, ktorú si dajú na oblečenie,
- by mali dávať už z diaľky pozor na auto, ktoré sa približuje a vyhľadať očný kontakt, aby si mohli naznačiť, či auto zastaví a chodec prejde, alebo má stáť, pretože auto nezastaví.

Žiak - účastníkom dopravnej situácie ako chodec – časté chyby

Na dieťa, ktoré ide ráno do školy, môže čakať mnoho nebezpečenstiev. Nemusí byť dostatočne vyspaté, môže byť v strese, ponáhľa sa do školy a tiež môže mať obmedzenú orientáciu v rannom dopravnom ruchu. Naopak, keď ide zo školy, má v sebe nahromadenú energiu a môže zaviniť dopravnú nehodu. Veľakrát sú chodci

presvedčení, že majú prednosť na priechode, to síce majú, ale vždy sa musia poriadne porozhliadať.

Príčiny nepozornosti:

- nepozorné rozhliadnutie vpravo, vľavo,
- hranie sa v blízkosti pozemnej komunikácie,
- nesprávne odhadnutie rýchlosti blížiaceho sa auta,
- vstupovanie do vozovky bez rozhliadnutia,
- rozptyľovanie v dôsledku rušivých podnetov,
- ignorovanie pokynov svetelných signalizácií,
- prechádzanie mimo priechod.

Žiak - účastníkom dopravnej situácie ako cyklista

Žiak, ktorý je účastníkom dopravnej situácie by mal vedieť, že cyklisti:

- by sa mali vcítiť do okolia a myslenia ostatných ľudí,
- môžu predbiehať len vtedy, keď majú dobrý prehľad pred prekážkou, ktorú chcú obísť,
- nesmie zastaviť alebo stáť v miestach, kde by prekážali iným účastníkom cestnej premávky,
- pri zmene jazdy, vždy dať znamenie, kam sa chystajú odbočiť, aj keď za nimi nie je žiadny dopravný prostriedok, ani chodec,
- by mali rýchlosť svojej jazdy vždy prispôbiť tak, aby boli vždy schopní zareagovať a prípadne zastaviť,
- majú prísne zakázané jazdiť v parku, po chodníku, kde by mohli zraniť alebo prípadne obmedziť chodca,
- musí brať ohľad na dopravné značky, alebo pokyny policajtov, aby neohrozovali priebeh cestnej premávky,
- ktorí sa chystajú na dlhšiu trasu, tak by si nemali zabudnúť vziať si so sebou potrebné náradie, na opravu, na lepenie duše a pumpu,
- si pred každou jazdou kontrolujú stav svojho bicykla, aby predišli prípadným nepríjemnostiam,
- musí poznať presný význam značiek, aby si mohli poradiť v zložitých dopravných situáciách a pochopiť, že ostatní vodiči a chodci sú jeho partneri a mali by brať na seba ohľad,
- sa môžu samovoľne pohybovať po pozemnej komunikácii už po dovŕšení desať rokov,
- riešenie dopravných križovatiek, prednosť sprava,
- nosenie prilby.

Žiak - účastníkom dopravnej situácie ako cyklista – chyby

Je potrebné pamätať na riziká a chyby, ktorých sa dopúšťa mladý cyklista pri jazde a pred týmito chybami varovať:

- nezvládnutie rovnováhy na bicykli, kyvadlové pohyby, tie zapríčinia väčšie zaberanie vozovky,
- nezvládajú technicky udržiavať stopu, keď idú do kopca,
- môže nastať nerovnováha pri nasadaní a vysadaní zo sedla,
- nepočítajú s poryvmi vetra,
- nenaznačí zmenu smeru jazdy, alebo ju naznačí neskoro,
- volia skratky, ktoré vedú napríklad aj cez chodník,
- keď sa vyhýbajú nerovnostiam na vozovku, neudržia vždy udržať stopu,

- nemajú prilbu,
 - v noci a za šera sú zle viditeľní, nemajú dostatočne osvetlený bicykel a reflexný odev.
- S uvedenými chybami cyklistov málokedy počítame, a práve to môže spolu zapríčiniť vážnu udalosť - dopravnú nehodu aj so zranením s následkom smrti.

Žiak - ako spolujazdec v aute a dopravná výchova v rodine

Deti – žiaci 1. stupňa - musia byť starostlivo posadené do sedačky a upevnené bezpečnostným pásom, na čo musia dbať rodičia. Mali by – v záujme dieťaťa - komentovať dianie okolo seba. Kedy dávame prednosť chodcom, vysvetľovať dopravné značky, ktoré sú pri ceste, farby na semafore. Mali by sme deti usmerňovať, aby nič nehádzali z okien, nerozptyľovali vodiča. Nemali by za jazdy piť a jesť, aby im nezabehlo. Preto by bolo žiaduce, aby v dopravnom prostriedku bola prítomná ešte ďalšia dospelá osoba, ktorá by sa dieťaťu pri jazde venovala a prevzala nad ním dohľad. Tým sa dieťa začleňuje do dopravnej výchovy a malo by pochopiť, že svojím nevhodným správaním môže ohroziť nielen svoju bezpečnosť, ale aj bezpečnosť niekoho iného.

V najmladšom školskom veku je najvýznamnejším výchovným strediskom rodina, pretože sa v nej vytvárajú ich základné znalosti a zručnosti. Vytvárajú si určité postoje k zodpovednému správaniu. Preto by sa mali byť upozorňované na správanie ostatných zúčastnených a pozorovať, čo robia zle a čo dobre. Ako by sa mali správne správať v daných situáciách. Vedomosti, ktoré máme z rodiny, je potrebné neustále rozvíjať. Niektorí učitelia začali implementovať prvky dopravnej výchovy do rôznych predmetov, aby žiaci lepšie pochopili ich princíp.

Už rodičia by mali dbať na: rozoznávanie dopravných značiek a vysvetľovať ich význam, hlavne tých, ktoré sa nachádzajú v ich okolí, pri ceste do školy a späť. Naučiť žiakov chodiť do školy a zase späť domov čo najbezpečnejšie cestou. Nacvičiť bezpečné prechádzanie cez cestu, neustále opakovanie z akého smeru prichádza auto. Overiť si, či majú dostatočné skúsenosti, aby sa vyhli nebezpečným situáciám. Zoznámiť ich so všetkými druhmi dopravných prostriedkov, precvičovať dopravné situácie a pýtať sa, ako by danú situáciu riešili. Dôležité je vymedzenie priestoru, kde deti môžu bezpečne hrať. Učiť deti jazdiť na bicykli, zdôrazňovať bezpečnosť a nosenie cyklistickej prilby. Dodržiavať pravidlá cestnej premávky – byť príkladom. Pripraviť deti na možnosť nehody a ako danú situáciu riešiť, naučiť ich dôležité čísla, ako sú hasiči, polícia, záchranná služba, správne cestovanie v dopravných prostriedkoch.

Príprava žiaka ako účastníka cestnej premávky riešená na základnej škole

Učiteľ má možnosť používať rôzne organizačné formy pri práci so žiakom. Organizačné formy:

- skupinové vyučovanie:
 - a) tvorenie skupiniek, ktoré spolupracujú a riešia problémy
 - b) počet členov skupín voliť podľa aktivity
 - c) touto výučbou môžeme zlepšovať spoločenské vzťahy v triede
 - d) skvalitňujeme výučbu v škole,
- vyučovanie v triede,
- exkurzie a vychádzky,
- vyučovanie na dopravnom ihrisku a zoznámenie s bicyklom a jazda na ňom.

Učiteľ používa najrôznejšie didaktické prostriedky, ktoré môžu byť napríklad besedy, rozhovory, súťaže, výpočtová technika, hry pre zlepšenie pozornosti žiakov.

Cieľom dopravnej výchovy je znížiť následky dopravných nehôd detí prostredníctvom ovplyvnenia ich sebauvedomenia, vedomého aj podvedomého vnímania rizika. Je potrebné zaujať všetkých žiakov a realizovať také aktivity, ktoré ich zaujmú.

3 AKTIVITY Z DOPRAVNEJ VÝCHOVY

Táto praktická časť predkladá materiály pre žiakov prvého stupňa základnej školy s dopravnou tematikou a poukazuje na možnosť zaradenia dopravnej výchovy do vyučovacích predmetov.

3.1 Doplnovačka

Cieľová skupina: 2. ročník

Predmet: slovenský jazyk, dopravná výchova, výtvarná výchova

Téma: Rozlišovacie znamienka, dopravné prostriedky.

Cieľ: správne používať pravopis a rozlišovacie znamienka, rozlišovať rôzne druhy dopravných prostriedkov

Miesto: trieda

Pomôcky: Pracovné listy - Dopravné hádanky I a Dopravné hádanky II

Postup: So žiakmi zopakujem rozlišovacie znamienka – mäččeň, dlžeň, dve bodky, vokáň. Rozdelím žiakov do skupín (3-4 žiaci v skupine). Každá skupina pracuje s pracovným listom, dopĺňajú rozlišovacie znamienka (príloha 1 – dopravné hádanky I, príloha 2 – dopravné hádanky II). Zároveň ich úlohou je uhádnuť, aký dopravný prostriedok je ukrytý v hádanke.

Žiaci vyplnia pracovný list, ktorý si spoločne skontrolujeme.

Moja pedagogická skúsenosť: Túto aktivitu zaraďujem do vyučovania pri opakovaní na precvičenie pravopisu. Žiaci veľmi radi pracujú v skupinkách a doplniť rozlišovacie znamienka im nerobilo problém.

3.2 Semafor

Cieľová skupina: 1-4. ročník

Predmet: dopravná výchova

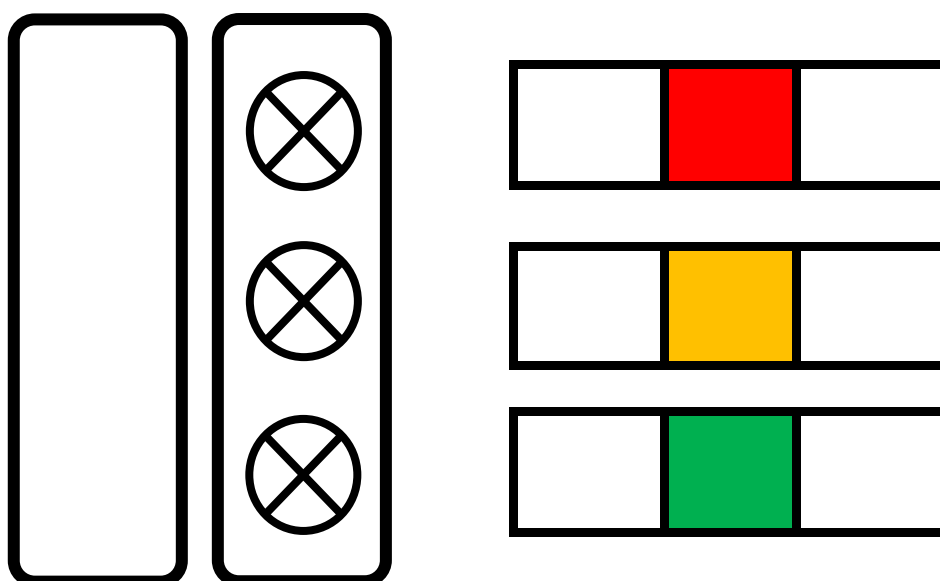
Téma: Semafor

Cieľ: hravou formou demonštrovať ako funguje doprava na križovatke, vyrobiť si vlastný semafor.

Miesto: trieda

Pomôcky: výkres A4, lepidlo, farbičky, nožnice

Postup: Maketu semafora vytlačíme na tlačiarni, alebo nakreslíme na výkres A4. Semafor po obvode vystrihneme. Pri strihaní otvorov žiakom pomôžem, pretože je pre nich náročné vystrihnúť kruhy. Obidve časti semaforu zopnem vždy pod každým vystrihnutým kruhom tak, aby zostali nezlepené miesta tam, kde budeme vkladať prúžky papiera vymalované podľa obrázka 1. Prúžky papiera vložíme do pripraveného semaforu a môžeme začať riadiť dopravu. Pásmi papiera sa musí dať voľne pohybovať, aby sme mohli meniť farby.

Obrázok 1 Maketa semafora

Prameň: vlastný návrh

Naučíme sa krátku básničku o semafore:

Oranžová priprav sa!
 Keď zasvieti zelená,
 môžeš smelo ísť,
 ale keď je červená
 nepohne sa nik!

Prameň: vlastný návrh

Na túto aktivitu nadväzuje hra semaforey:

Žiaci sa rozdelia do dvojíc. Prvý z dvojice bude semafor, druhý – chodec. Semaforey sa postaví k stene na jednej strane triedy. Chodci sa postaví oproti nim. Každý chodec sleduje svoj semafor. Semafor ho riadi, dáva mu svetelné signály. Chodec sa snaží rýchlo dostať k semaforu. Vyhráva ten, kto je pri svojom semafore najskôr. Následne si úlohu žiaci vymenia.

Moja pedagogická skúsenosť: Pri výrobe semafora je potrebné im pomôcť pri vystrihovaní kruhov. Použila som vyrezávač, je to rýchlejšie. Ostatné časti semafora si vedú urobiť žiaci sami. Pri dokončovaní semaforu som spinkovačom spevnila miesta, kde sa vkladajú prúžky papiera. Lepšie sa nimi pohybuje. Žiakov najviac zaujala hra na chodcov a semafor. Mnohí sa mýlili a dávali znamenia nesprávne, alebo naopak. Bolo to veľmi zábavné a zasmiali sme sa všetci. Súťaž sa im páčila, všetci chceli byť prví v cieľi.

3.3 Cestovanie autobusom

Ciel'ová skupina: 1. ročník

Predmet: prvouka, slovenský jazyk, matematika, výtvarná výchova

Téma: Dopravná výchova

Podtéma: Hromadné dopravné prostriedky

Ciel': Rozvíjať komunikačné schopnosti žiakov, elementárne poznatky o dopravných prostriedkoch, porovnať a posúdiť správanie sa v dopravných prostriedkoch.

Miesto: trieda

Pomôcky:

Predstavy a pojmy: Hromadné dopravné prostriedky – autobus, trolejbus, vlak

Postup: Podtéma je určená na jeden vyučovací deň. Na prvej vyučovacej hodine prečítam žiakom motivačný text.

Motivačný text: Bolo krásne ráno. Svietilo jarné slniečko a spievali vtáky. Janka otvorila oči a počula ako mamička v kuchyni pripravuje raňajky. Hrnčeky štrngotali a čajník už pískal, že je čaj hotový. „Vstávajte!“ zavolala mamička. Janka vyskočila z postielky a utekala do kúpeľne. Pri raňajkách mamička povedala. „Deti dnes pôjdete do školy sami. Nechám Vám lístky a pôjdete autobusom.“ „Hurá!“ zakričali Janka a Jarko, lebo autobusom ešte nešli nikdy sami. Autobusová zastávka je blízko ich paneláku. Na zastávke stálo veľa ľudí. Boli medzi nimi školáci, ktorí cestovali do školy, ľudia cestujúci do práce, ale aj starší ľudia, babka a dedko. Keď prišiel autobus, všetky deti sa nahrnuli k dverám. Tlačili sa jeden na druhého, strkali do seba, smiali sa a vôbec nikto si nevšimol dedka a babku, ktorý sa pomaličky posúvali k dverám. Ujo šofér sa postavil a nahnevane skríkol na deti. „Prečo sa tlačíte a strkáte jeden do druhého?! Neviete ako sa máte správať v hromadnom dopravnom prostriedku? Teraz si pekne nastúpte ako v škole. Starších ľudí a mamičky s malými deťmi pustíme pred sebou a uvoľníme im miesto na sedenie.“ Deti hneď stíchli a prestali do seba strkať. Pustili dedka s babkou a uvoľnili im miesto na sedenie. Potom deti pomaly a postupne nastupovali do autobusu. Babička a deduško sa iba usmievali.

Rozhovor o prečítanú texte. Žiakom kladiem otázky:

Ako sa správajú deti na zastávke?

Čo urobil ujo šofér z autobusu?

Prečo musíme pustiť starších ľudí skôr do autobusu?

Pre koho sú určené miesta na sedenie vpredu v autobuse?

Čo robia žiaci, keď nastúpia do autobusu s taškou na chrbte a prečo?

Reflexia: Dôležitou súčasťou rozhovoru je získať spätnú väzbu od žiakov. Snažím sa zistiť aktuálne pochopenie témy, osvojenie si pojmov, čo sa im páčilo, nepáčilo a podobne.

Hra autobus: Na voľnom priestore usporiadam stoličky do skupín tak, ako sú sedadlá v autobuse. Vpredu postavím väčšiu stoličku pre šoféra. Táto hra je hranie rolí. Rozdelím žiakov na skupiny:

- žiaci ktorí cestujú do školy si vezmú na chrbát tašky,
- dedkovia a babky si dajú na hlavu klobúky, šatky, do ruky paličku (pomôcky sú z divadelného krúžku),
- mamička s kočiarom a dieťaťom,
- ľudia cestujúci do práce (majú aktovky, či kabelky a podobne).

Najskôr zahráme prvú situáciu, keď všetci nastúpia do autobusu tak, ako v našom príbehu. Hlava, nehlava. (Dvere do autobusu som hrala ja, usmerňovala som hru). Žiaci nastupovali naozaj ako v našom príbehu, všetci sa tlačili. Babky a dedkovia sú vzadu, mamička kričí, aby dali pozor na bábätko. Vtom zasiahne šofér: „Netlačte sa, nevidíte, že cestujú aj starší ľudia? Vy sa neviete v autobuse správať?!“

Nasleduje správna verzia. Žiaci zahrajú, ako sa do dopravného prostriedku nastupuje správne. Žiaci púšťajú babky a deduškov so slovami „Nech sa páči.“ Sami pekne po jednom nastúpia a z chrbtov skladajú batohy. Uvoľnia miesto na sedenie starším a mamičke s dieťaťom pomôžu s kočiarom pri nastupovaní a vystupovaní.

Moja pedagogická skúsenosť: Aktivitu som robila v prvom aj v druhom ročníku. Žiakom sa páčilo hrať „nastupovanie do autobusu“. Niektorí žiaci nevedeli, že v dopravnom prostriedku majú tašky z chrbta zložiť dole. Na moju otázku prečo, mi prváci nevedeli odpovedať, druháci prišli na to, že „bude v autobuse viac miesta“. Niektorí žiaci nemajú možnosť cestovať autobusom, keďže žijú na vidieku, ale získali cenné vedomosti o slušnom správaní sa v autobuse. V závere dostali žiaci domácu úlohu zistiť koľko miest na sedenie a státie je v našich autobusoch a trolejbusoch.

3.4 Parkovisko

Cieľová skupina: 1-4 ročník

Predmet: prvouka, vlastiveda, výtvarná výchova, telesná výchova

Téma: Parkujeme bez nehody

Cieľ: Vymenovať a definovať rôzne druhy dopravných prostriedkov, pohybom vyjadriť dopravné prostriedky,

Miesto: trieda

Pomôcky: obrázky dopravných prostriedkov

Postup: Pohybová hra - parkovisko pre dopravné prostriedky je hra motivačná. Žiakov rozdelím do troch skupín. Každý žiak pristúpi ku mne. Pošepkám mu, aký dopravný prostriedok bude hrať. Zvolím autá, autobusy, lietadlá, motorky, skútre. Nikto však nesmie prezradiť, čo predstavuje. Do každého rohu v triede umiestnim obrázok daného prostriedku. Žiaci pobejú po voľnom priestranstve a na môj signál (zapískam na písťalke) urýchlene zaparkujú do svojej garáže. Parkovať však musia tak, ako ozajstné autá či autobusy, musia zabrániť zrážke, či nehode. Nesmú sa motať dokopy, ale parkovať vedľa seba. Snažia sa pekne zoradiť. Po zaparkovaní opäť pristúpia ku mne a určím druhé kolo, čo znázorňujú.

Moja pedagogická skúsenosť: Táto hra je vhodná tak na spestrenie hodín prvouky, vlastivedy, výtvarnú výchovu a telesnú výchovu. Žiaci sa pri nej uvoľnia, vybijú prebytočnú energiu, ale zároveň sa učia sebadisciplíne - pri parkovaní nespôsobiť dopravnú nehodu. Hru je možné rôzne meniť - dopravné prostriedky. Aktivitu možno ukončiť vymalovaním obľúbeného dopravného prostriedku. Možno ju hrať vonku na ihrisku, kde vytýčime parkoviská.

3.5 Zebra

Ciel'ová skupina: 2. ročník

Predmet: hudobná výchova, dopravná výchova

Téma: Bezpečný prechod cez cestu

Ciel': Rozvíjať a upevňovať základné poznatky z dopravnej výchovy, spoznávať ako správne prechádzať cez cestu a aplikovať ich v praxi.

Miesto: trieda, telocvičňa.

Pomôcky: baliaci papier, lepiaca páska, nožnice

Príprava: Vopred si pripravíme „zebru“ priechod pre chodcov. Nastrihám pásy baliaceho papiera po celej dĺžke a šírky 30 cm. Nalepím lepiacou páskou na dlážku v triede. Je to náš improvizovaný priechod pre chodcov. Triedu poupratujeme, lavice odsunieme. Potrebujeme veľa priestoru. Postup:

Motivačný príbeh: Zebra

Pozrite sa žiaci, na ceste leží zebra. Lahla si na vozovku a pomáha všetkým chodcom prechádzať bezpečne cez cestu. Posadajte si na koberec a počúvajte o zebre pesničku.

Zebra

Na asfalte zebra,
zabudla si všetky rebrá,
rebrá biele ako sneh,
la-la-la ako sneh.

Po tých rebrách chodci,
chodia vo dne, chodia v noci,
šteklit' zebra to je smiech,
la, la, la to je smiech.

Repujeme - Že si práve zebra zabudla tie rebrá
na asfalte našich ciest.

dnes už dobre vieme, že po zebre chodiť
smieme, cez ulice dedín, miest
la, la, la, dedín, miest.

Prameň: (Langsteinová, 2010, str. 14)

Prednes piesne – Zebra

Čo myslíte žiaci, bola to ozajstná zebra?
Nie, a čo to teda je?
Máte pravdu - je to priechod pre chodcov.
Chcete sa o nej naučiť pieseň?

Žiaci si zoberú hudobnú výchovu pre druhý ročník strana 14 a naučia sa pieseň. Tretia sloha sa repuje, rytmický hovoríme text:

Nuž, pesničku už vieme, teraz skúsime prejsť cez vozovku.
Čo musíme urobiť skôr ako vstúpime na priechod?

Nasleduje hra Chodíme, chodíme cez cestu.

Žiakov rozdelím do dvoch skupín. Postavia sa oproti sebe k stene. V strede je „zebra“. Na môj pokyn prejdete cez zebru, ako chcete. (Pustím pieseň Zebra a žiaci vyrazia ako chcú cez cestu. Vrážajú do seba, uhýnajú sa, chaoticky sa „motajú“).

Položím žiakom otázky:

Ako ste sa cítili?

Páčilo sa vám takéto prechádzanie?

Čo myslíte, je to správne?

Žiaci odpovedajú:

Nie, nie je to správne.

Búchali sme do seba.

Vrážali sme do seba atď.

Máte pravdu. Čo si myslíte, ako by to malo vyzerat' správne? (Žiaci nevedia odpovedat').

Cez priechod prechádzame vpravo, takto. (Usporiadam obe skupinky).

Skúsime prejsť cez cestu teraz.

Ako sa vám to páčilo?

Máte pravdu, teraz je to správne, nikto do nikoho nevráža.

Skúsime to ešte raz a zaspievame si pieseň o Zebre, nezabúdajte sa pozrieť vľavo a vpravo a ešte raz vľavo. (Za zvukov melódie piesne, ktorú spievame, prechádzame cez zebru správne).

Moja pedagogická skúsenosť: Túto aktivitu môžeme zaradiť tak do hodín hudobnej výchovy, alebo dopravnej výchovy, ale môžeme ju prakticky cvičiť na vychádzke (nie v dvoch skupinách). Žiakom sa páčilo, keď sa mohli hmýriť a vrážať do seba, chceli to opakovať. Všetci čakali, čo bude nasledovať. Nevedeli odpovedať na otázku, ako máme správne prechádzať (vpravo). Keď som túto aktivitu robila s tretiakmi, keď som opakovala túto pieseň, tretiaci už na otázku ako to má byť správne odpovedali:

Chodíme po jednej strane. (aj keď nevedeli určiť po ktorej).

Pieseň o zebre si oblúbili a spievali sme si ju celý týždeň, kým sa nám zebra zo zeme neodlepila.

3.6 Železnica

Cieľová skupina: 3. ročník

Predmet: hudobná výchova, dopravná výchova

Téma: Cestovanie vlakom, cestovný poriadok.

Cieľ: Zopakovať ako cestovať vlakom, vyhľadať jednoduché spojenie v cestovnom poriadku, posúdiť svoje správanie vzhľadom na bezpečnosť, aplikovať vedomosti v praxi.

Miesto: trieda

Pomôcky: Cestovný vlakový poriadok - Prešov – Kendice - stačí prefotiť stranu, ktorú potrebujeme, cestovné lístky, ukážka piesne Železnica (Hudobná výchova str. 6) + CD s doprovodom piesne.

Postup: Rozhovor so žiakmi o výlete v Prešove, ktorý sme uskutočnili v jeseni a cestovali sme vlakom z Kendíc do Prešova.

Žiakom kladiem kontrolné otázky:

Popíšte mi, ako sme cestovali vlakom do Prešova?

Kde sme zakúpili lístky?

Ako sme zistili kedy nám ide vlak?

Čo je dôležité pri nastupovaní a vystupovaní z vlaku?

Prečo je vyznačená na železničnom nástupišti žltá čiara?

Odpovede žiakov:

Cestovali sme vlakom.

Museli sme si zakúpiť lístky v pokladni.

Našli sme si odchod vlaku v cestovnom poriadku. Bol pri okienku.

Musíme dať pozor pri nastupovaní, schodíky sú strmé.

Žltá čiara značí - neprechádzať - nebezpečenstvo! Pri príchode vlaku nás môže strhnúť pod kolesá.

Teraz budeme pracovať v skupinkách po 3 - 4 žiakov. Rozdám cestovný poriadok a vašou úlohou bude nájsť, o ktorej hodine nám ide vlak z Kendíc do Prešova od 8:00 do 10:00. (Zadanie napíšem na tabuľu). Žiaci vyhľadávajú spojenie a zisťujú, že vlak odchádza z Kendíc o 8:08 hod. a 9:07 hod. a v Prešove sme o 8:15 hod., alebo o 9:16 hod. Ukážeme si ako jednoducho vyhľadáme spojenie na internete (cp.atlas.sk). Takže už vieme, kedy vlak odchádza, ideme kúpiť lístok. Ale žiaci majú lístok zdarma - odpovedajú žiaci. Správne, ale iba do marca 2015 nemusíte mať preukaz, preto je lepšie, ak si ho vybavíte. Lístok si však zakúpiť musíte aj keď nebudete platiť nič. Nech sa páči pristúpte k pokladnici. Jeden zo žiakov bude predávať lístky (improvizujeme - ústrižky, lístky z tomboly a podobne). Žiaci sa tak učia kúpiť si samostatne lístok. Musia povedať kam cestujú. Niektorí si môžu vymyslieť kam idú. Lístky už máme a pozrite sa, prichádza vlak. Pozor, nepribližovať sa k žltej čiare! Nastupovať! Osobný vlak z Košíc do Prešova prišiel na prvú koľaj! (Improvizujeme a sadáme si na sedadlá (stoličky), ktoré si uložíme akoby sme boli vo vlaku). Nuž, keďže už sme vo vlaku, naučíme sa o ňom pesničku. (Rozdám žiakom učebnice hudobnej výchovy pre tretí ročník - strana 6). Nasleduje ukážka piesne Železnica (so sprievodným CD).

Uvádžam text piesne:

Železnica

Keď som išiel na štáciu, už mašina pískala,
a tá moja najmilšia prežalostne plakala.
Aj deti, aj deti, prežalostne plakali,
že si otca ta d'aleko vypevádzali.

Prameň: (Langsteinová, 2010, str. 6)

Aby sme umocnili atmosféru cesty vlakom budeme úvodné 4 takty piesne napodobňovať starú lokomotívu na slabiky FU-FU, FU-FU, alebo Š-Š-Š-Š. Spoločne zaspievame pieseň. Môžeme ju postupne zrýchľovať, alebo spomaľovať, podľa toho, či vlak spomaľuje a vchádza do stanice a naopak. Ďalšou obmenou tejto statickej hry je napodobňovanie vlaku pohybom. Postavíme sa do zástupu, ruky pokrčíme v laktóch do pravého uhla. Oboma rukami striedavo do rytmu pohybujeme a zrýchľujeme, alebo spomaľujeme pohyb dopredu a dozadu. Pridávame zvuk vlaku FU-FU, FU-FU, alebo Š-Š-

Š-Š. Postupne pridávame spev piesne a podľa rytmu aj chôdzu či poklus, až beh. Ak nemáme dostatok miesta, hráme hru na chodbe, či v telocvični, alebo utvoríme menšie skupinky. Pozor, prichádzame do cieľovej stanice. Posadajme si, vo vlaku. Vystupovať! Vezmite si stoličky a choďte na svoje miesta. Naša cesta sa končí, ale mám pre vás ešte jednu úlohu. Na laviciach máte pripravené pracovné listy. Skúste ich vypracovať.

Moja pedagogická skúsenosť: Táto aktivita bola ukončením našej praktickej cesty vlakom. Učili sme sa poznávať a čítať cestovný poriadok, nastupovať a vystupovať z vlaku, kúpiť si lístky. Poznávali sme dopravné značenie železničného prístrešia. Táto hra na cestovanie vlakom je vhodná na hudobnú výchovu, je živým a spetrením hodiny. Nie je to statické „učenie sa“ piesne. Žiaci radi pracujú, hrajú sa a zapájajú do aktivít. Trochu náročné bolo pre nich hľadať spojenie, odchody a príchody vlakov. Hodina je dynamická, zbehnú rýchlo. Malý test bol zhrnutím a nerobil žiakom ťažkosti. Príloha č. 3.

3.7 Malý cyklista

Cieľová skupina: 3-4. ročník

Predmet: pracovné vyučovanie, dopravná výchova

Téma: Malý cyklista

Cieľ: Vedieť vyjadriť a formulovať poznatky o bicykli, popísať a spoznávať časti bicykla, vedieť opraviť drobné nedostatky, skontrolovať bicykel pred jazdou, overiť a otestovať praktickú zručnosť v jazde na bicykli, použiť svoje vedomosti a preukázať zručnosti.

Miesto: trieda, ihrisko, dopravné ihrisko.

Pomôcky: test, bicykel

Postup: Táto aktivita má dve časti - praktickú a teoretickú. Preto som ju aj robila v dvoch fázach. Teoretickú prípravnú v triede a praktickú som pripravila na ihrisku našej školy - jazdu zručnosti na bicykli.

Teoretická časť: Pri tvorbe otázok žiakom pripravím krátky text. Ich úlohou je iba zaznačiť správnu odpoveď. Všetky úlohy sme už prebrali, náročnosť je pre tretiakov nižšia a štvrtáci majú viac úloh (príloha č. 4: pracovný list – Test cyklistu).

Praktická časť: Jazda zručnosti.

Na malom betónovom školskom ihrisku si vopred pripravím prekážkovú jazdu zručnosti.

Prekážky:

1. Bránka – vysoká 150 cm a široká 100 cm.

Trestné body:

dotkne sa bránky	2 body
dotkne sa nohou zeme	3 body
spadne bránka	5 bodov

2. Úzka lesná cestička – pás široký 20 cm a dlhý 4-5 metrov vyznačený kriedou.

Trestné body:

dotkne sa nohou zeme	3 body
zíde kolesom z vyznačeného pásu	4 body
zíde dvomi kolesami z vyznačeného pásu	5 bodov

3. Slalom – položíme na zem rôzne predmety napr. kolky v dostatočnej vzdialenosti od seba.

Trestné body:

za každý zvalený predmet dostane 1 trestný bod

- žiaci súťažia na svojich bicykloch, kolobežkách, korčuliach,
- jazda zručnosti - meraná na čas,
- rozhodca zapisuje trestné body,
- záver - rozhoduje čas aj získané trestné body,
- vyhodnotenie - udelenie preukazu cyklistu.

Reflexia, skúsenosti: Žiaci sa v tento deň naučili veľa o bicykli, ale si vyskúšajú aj svoje zručnosti v jazdení. Súťaž robím v jedno popoludnie. Pomáhajú mi aj deviataci - zostavením súťažnej dráhy a rozhodovaním.

Návrh preukazu:

PREUKAZ CYKLISTU	
MAJITEĽ:	_____
BYDLISKO:	_____
JAZDA ZRUČNOSTI:	_____
POČET BODOV:	_____
DÁTUM:	_____

Obrázok 2

Prameň: Vlastný návrh

3.8 Kto nám pomôže

Cieľová skupina: 4. ročník

Predmet: dopravná výchova, vlastiveda

Téma: Ochrana zdravia, bezpečnosť na cestách.

Cieľ: Definovať a formulovať základné princípy ochrany zdravia, čísla tiesňového volania.

Miesto: trieda

Pomôcky: kartičky s pripravenými situáciami

Postup: Vopred si pripravíme kartičky, na ktorých sú napísané rôzne situácie, ktoré sa môžu stať, alebo sa prihodili. Žiakov rozdelím do dvojíc. Každá dvojica si vyberie kartičku.

Príklady situácií:

1. Deti hrajú v blízkosti cesty futbal. Zrazu lopta odskočí na cestu. Ako sa zachovávaš?
2. Cez prestávku sa žiaci naháňajú. Jeden chlapec sa šmykne a zraní si nohu. Nemôže vstať. Čo urobíš?
3. Štvrtáci sa hrajú so snehovými guľami.. Hádzu ich z mosta na idúce autá jazdiace po diaľnici. Čo sa môže stať?
4. Sused vedľa vás vypaľuje trávnik. Čo urobíš?
5. Vidíš, ako chlapec - cyklista stratí rovnováhu a spadne z bicykla. Poraní si ruku a nohu. Ako sa zachováš?

Moja pedagogická skúsenosť: Žiaci vedeli, že majú zavolať pomoc. Naučili sme sa, že číslo 112 je integrovaný záchranný systém. Situácia s vypaľovaním trávy im bola známa. Spomenuli si na Krásnu Hôrku. Porozprávali sme sa o nebezpečenstve s tým súvisiacom. Do zošitou sme si poznačili dôležité telefónne čísla:

- Integrovaný záchranný systém	112
- Hasiči	150
- Záchranná zdravotnícka služba	155
- Polícia	158
- Mestská polícia	159
- Linka detskej istoty	0805 105 100

Na záver si žiaci vyplnili pracovný list - Kto nám pomôže.

3.9 Poznaj dopravné prostriedky

Cieľová skupina: 1. ročník

Predmet: dopravná výchova, vlastiveda, pracovné vyučovanie.

Téma: Poznaj dopravné prostriedky

Cieľ: Definovať a reprodukovať základné vedomosti o dopravných prostriedkoch, aplikovať a preukázať vedomosti s dopravnou tematikou.

Miesto: trieda

Pomôcky: ukážky dopravných prostriedkov – obrázky z časopisov a pod., baliaci papier, lepidlo, nožnice, vodové farby, štetce, farbičky

Postup: Vopred si pripravíme ukážky dopravných prostriedkov, obrázky z časopisov a podobne: vlak, električka, lietadlo, vrtuľník, nákladné auto, osobné auto, bicykel trojkolka, kolobežka, trolejbus, loď a iné. Žiaci si ich podľa vlastného výberu vystrihnú. Na veľký baliaci papier 3x2 metre vopred namaľujem prostredie, kam žiaci umiestnia dopravné prostriedky. Budú ich nalepovať. Po príprave začneme:

1. Rozhovor so žiakmi o dopravných prostriedkoch.

2. Žiakov vyzvem, aby si každý vybral jeden obrázok (obrázky si vyberajú).
3. Porozprávajte o svojom dopravnom prostriedku.

Ako funguje?
Čo a koho vozí?
Išiel si už na ňom?
Vieš ho riadiť?

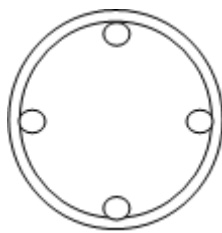
Nalep umiestni ho do prostredia, kadiaľ chodia. Po zemi, vode, alebo vzduchu.

Aktivitu ukončíme výrobou vlastnej raketky.

Pomôcky: kartón, hrubší výkres, lepiaca páska, slamky, pravítko, nožnice.

Postup: Túto pracovnú aktivitu som robila v prvom a druhom ročníku, takže pásiky papiera som nastrihala vopred sama.

1. Odstrihneme pásik papiera 2,5 cm x 24 cm dlhý.
2. Odstrihneme ďalší pásik 2,5 cm x 12 cm dlhý.
3. Aby vznikli z prúžkov krúžky, konce prúžkov zlepieme páskou. Spoj ešte spevníme.
4. Zo slamiiek zrežeme ohnuté časti a zarovnáme ich.
5. Slamky nalepíme do vnútra väčšieho krúžku. Druhú slamku oproti prvej. Postupne nalepíme všetky slamky podľa obrázku takto:

Obrázok 3 Raketka

Prameň: vlastný návrh

6. Druhý koniec slamiiek prilepíme k vonkajšej strane menšieho krúžku.
7. Raketku uchopíme tak, aby menší krúžok smeroval dopredu. Hodíme dopredu.

A raketka letí! Prečo raketka letí? Letí preto, lebo je ľahká a prereže vzduch. Má aerodynamické tvary. Aj lietadla a autá sú skonštruované tak, aby mali aerodynamický tvar a mohli sa rýchlejšie pohybovať.

Moja pedagogická skúsenosť: Žiakom nerobí žiaden problém zaradiť dopravné prostriedky do prostredia. Vedeli aj čo prepravujú lietadlá Poznali aj nákladné vlaky,

kamióny. Najviac sa tešili na výrobu raketky. Najmä chlapci mali záujem o jej výrobu. Raketky sa nám podarili a pekne lietali.

3.10 Moja cesta do školy

Ciel'ová skupina: 2. ročník

Predmet: Dopravná výchova, vlastiveda

Téma: Moja cesta do školy

Ciel': Analyzovať situácie pri prechádzaní cez križovatku, navrhnuť a skonštruovať vlastný projekt - Dopravná situácia v obci.

Miesto:

Pomôcky: ukážky dopravných prostriedkov – obrázky z časopisov a pod., baliaci papier, lepidlo, nožnice, vodové farby, štetce, ski farbičky

Postup: Tejto aktivite predchádza vychádzka. Naša škola je v obci, preto so žiakmi precvičujeme prechádzanie cez cestu mimo priechodu pre chodcov. Vždy na začiatku školského roka uskutočníme vychádzku a všimame si rôzne dopravné situácie. Žiaci si zoberú zápisníčky a perá. Zaznačia si, čo budú na vychádzke pozorovať:

- prvá skupina sleduje - dopravné značky a zakreslí ich do zápisníka.
- druhá skupina sleduje - chodcov ako sa správajú, či dodržiavajú predpisy, koľko ich stretne, či majú reflexné prvky.
- tretia skupina sleduje – vodičov, koľko áut a akých prejde počas našej vychádzky dedinou, rýchlosť akou sa pohybujú.
- štvrtá skupina sleduje a zapíše , kde v obci nemáme chodníky a ako sa zachovať v takomto prípade, po ktorej strane prechádzame.

Ďalšie úlohy na prieskum:

Nakresli miesto, kde sa deti môžu bezpečne v obci hrať.

Kde v obci je sídlo hasičov?

Kde sa môžeš v obci bicyklovať?

Máte v obci políciu?

Moja pedagogická skúsenosť: Žiaci si zapíšu úlohy, ktoré sledovali. Odpovede zhodnotíme a rozoberieme. Žiaci majú dobrý pozorovací talent. Všimajú si chodcov, ktorí nemajú reflexné prvky, vodičov, ktorí jazdia príliš rýchlo, alebo nemajú zapnuté pásy. Počas vychádzky stretne aj nákladné autá, cyklistu bez prilby a reflexných prvkov. Svoje zápisky sme zahrnuli do spoločného projektu: Doprava v našej obci.

Zakreslili sme do projektu:

- našu školu,
- ihrisko - bezpečne na hry,
- park - prechádzky s deťmi,
- chodník ku škole,
- obecný úrad - sídlo hasičov,
- všetky značky, ktoré sme zaznamenávali,
- počet áut, chodcov, cyklistov a mamičky s kočiarom.

Projekt sme vystavili v areáli školy. Za domácu úlohu žiaci zhotovili svoj menší plán – Moja bezpečná cesta do školy. V ňom nakreslili chodník po ktorom idú do školy.

3.11 Ide vláčik, ide vlak

Ciel'ová skupina: 2. ročník

Predmet: hudobná výchova, dopravná výchova

Téma: Detská hra – Ide vláčik, ide vlak

Ciel': Naučiť sa pieseň Ide vláčik, reprodukovať a vyjadriť vlastnými slovami ako sa cestujem vlakom, rozvíjať fantáziu a predstavivosť.

Miesto: trieda

Pomôcky: triangel, lístky na vlak,

Postup: Krátky motivačný rozhovor, navodenie atmosféry.

Pozrite sa z okna žiaci. Je metelica, padá sneh a zasýpa nám cesty. Ale my ideme na návštevu k starej mame do Prešova. Cez Petrovianskú huru to nepôjde. Je celá zasnežená a šmýka sa. Ktorý dopravný prostriedok môžeme využiť? Správne, vlak. Tak sa dobre oblečte a ideme.

- utvoríme dvojice a pochodujeme. (Za zvukov tamburíny žiaci pochodujú až prídu k priecestiu),
- kto mi vysvetlí, kedy sa vlak blíži, ako to poznáme? (Zvukové znamenie, závory zatvorené, svetelná signalizácia),
- teraz ideme kúpiť lístky. (Určím dvoch žiakov, ktorí budú imitovať závory - upaženými rukami a jedného žiaka, ktorý na triangli dáva zvukové znamenie, že vlak sa blíži),
- imitujeme a predávame lístky na vlak do Prešova,
- Nastupovať! Vlak odchádza!

Aby sme si cestu spríjemnili, zoberieme si každý do rúk rytmický nástroj – triangel, drievka, paličky, tamburíny, bubienok, vajíčka atď. Napodobňujeme rytmus kolies vlaku.

- teraz si posadajte na koberec a napodobnite rytmus kolies, každý po jednom. (Žiaci rytmicky udierajú a hrajú nástroje, pritom zvukom na slabiku š-š-š, alebo f-f-f napodobňujú vlak).
- poznám jednu hru na vláčik, chcete sa ju naučiť?
- počúvajte - Prednes piesne Ide, ide vláčik

Text piesne:

Ide, ide vláčik, ide, ide vlak,
rýchle milé deti, rýchle nasadať!

Prameň: (Langsteinová, 2010, str. 7)

- Výborne, teraz spev spojíme s hrou na nástroje a budeme pochodovať okolo lavíc. Na slovo „nasadať“! si každý sadne na najbližšiu stoličku.

Moja pedagogická skúsenosť: Žiaci majú radi pohybové hry, napodobňovanie rytmu kolies vlaku sa im veľmi páčilo. Hru na vlak sme obmenili. Stoličky uložíme do stredu triedy do dvoch radov, vždy o jednu menej ako je počet žiakov. Na pieseň chodíme okolo stoličiek a na slovo nasadať si žiaci musia sadnúť na stoličku. Ten kto nemá stoličku, vypadáva z hry a jednu stoličku odstránime.

Záver: Mám pripravené otázky na lístočkoch, žiaci ich losujú a odpovedajú na otázky.

Čo jazdí rýchlejšie: vlak alebo autobus a prečo?

Kde je najbližšie vo vašom okolí vlaková zastávka?

Môžeš prejsť cez koľajnice, aby si si skrátil cestu?

Opíš, ako to vyzerá vo vnútri vlaku.

Vieš vymenovať zastávky z Kendíc do Prešova?
Kto z tvojej rodiny chodí do práce vlakom?

Mám pre vás pripravenú ešte jednu úlohu. Doma si vyrobte vlastný rytmický nástroj. Do malej fľaše, alebo uzatvárateľnej nádoby nasyp trochu ryže, piesku, šošovice, drobnej cestoviny a podobne. Pozor, fľaša musí byť suchá! Fľašu uzatvor a môžeš hrať.

3.12 Didaktická hra: Križovatka

Cieľová skupina: 2-3. ročník

Predmet: dopravná výchova, vlastiveda

Téma: Križovatka

Cieľ: Analyzovať a vysvetliť postup prechodu cez križovatky, zopakovať a demonštrovať jednotlivé situácie.

Miesto: trieda

Pomôcky: Koberec v tvare križovatky, rôzne autíčka, malé figúrky (lego), semafor – hračka, sanitky, hasičské autá.

Postup: Žiaci si za úlohu majú doniesť rôzne dopravné prostriedky - autíčka a malé figúrky z lega. Rozdelíme sa na skupinky. Za úlohu majú napodobňovať reálne situácie, prechádzajú cez cestu, vodiči dávajú prednosť chodcom atď. Snažia sa rešpektovať dopravné značky. Ja som chodila od skupinky ku skupinke a komentovala som jednotlivé situácie, pomáhala pochopiť, ako sa zachovať. Potom jednotlivé skupinky dostanú úlohu, ktorú mali predviesť.

Návrhy úloh:

1. Zahrajte situáciu, kedy chce cez priechod pre chodcov prejsť mamička s kočiarom. Ako jej dajú prednosť autá.
2. Po hlavnej ceste sa blíži sanitka. Skúste ukázať, ako sa jej autá vyhýbajú.
3. Ukážte nesprávny prechod cez cestu viacerých chodcov mimo priechodu pre chodcov.
4. Ukážte situáciu, keď chodcovi dá v jednom smere auto prednosť na priechode pre chodcov a druhé auto nezastaví. Ako sa zachová chodec?
5. Skúste ukázať dopravnú nehodu. Ako pomôžeme raneným kým príde sanitka?
6. Cez cestu chce prejsť slepec. Má bielu paličku a vodiaceho psa. Čo urobíš?

Sú to iba návrhy situácií, žiaci si vymýšľajú stále nové situácie. Žiaci ukazujú situácie, navrhujú, čo majú urobiť, ako sa zachovať.

Moja pedagogická skúsenosť: Keďže máme v triede koberec so vzorom ciest a križovatiek, pomyslela som si, že ho využijem. V jeden deň som oznámila žiakom, že sa budeme tak trochu hrať, aby si doniesli hračky na dopravnú výchovu. Žiaci priniesli autíčka, lego figúrky, malé bábiky atď. Mali sme tiež hračkársky semafor na baterky, Najskôr sme sa v skupinkách „hrali“ na dopravu. Potom som žiakom zadávala rôzne úlohy tak, aby sa správali ako účastníci cestnej premávky. Milo ma prekvapilo, že žiaci zobrali túto úlohu vážne. Predvádzali rôzne dopravné situácie, navzájom spolupracovali. Hru sme ukončili výtvarnou aktivitou. Práce sme komentovali a umiestnili na výstavke s dopravnou tematikou. Niektorí šikovní žiaci môžu vyrobiť plagát s témou - Ako predchádzame dopravným nehodám.

3.13 Autíčka hýbte sa!

Ciel'ová skupina: 1-4. ročník

Predmet: telesná výchova, dopravná výchova

Téma: Dopravné predpisy

Ciel': Formulovať predpisy a pravidlá v doprave, preukázať vedomosti.

Miesto: telocvičňa

Pomôcky: Na výtvarnej výchove si vyrobíme volanty a červený terčik STOP z kartónu.

Postup: Túto hru môžeme hrať na telesnej výchove v telocvični aj na ihrisku. Žiakov rozdelím na dve skupiny áut - červené a biele na chodcov. Skupinky sa postaví oproti sebe k stenám telocvične. Niektorí žiaci, chodci stoja v strede. Prechádzajú na určenom mieste cez cestu. Na môj pokyn - hvizd píšťalky sa autá dajú do pohybu. Čo najrýchlejšie sa musia dostať na druhú stranu telocvične. Pritom však nesmú zraziť chodcov, vyhýbajú sa im. Ak sa stane, že chodca zrazí auto, auto sa stáva chodcom. Tak sa hra stáva zložitejšou.

Moja pedagogická skúsenosť: Pri tejto hre zvyknú žiaci na začiatku hrať chaoticky. Behajú sem a tam. Je potrebné ich upozorniť, aby sa správali ako ozajstné autá. Žiaci rýchlo pochopili pravidlá a aj to, o čo v tejto hre ide. Sledovala som, ako sa medzi sebou rozprávali, ako sa „usporadúvali“ na ceste. Sami prišli na to, že majú jazdiť v pravo. (Ak nie, učiteľ ich na to navedie vhodnými otázkami.) Hru som riadila červeným terčikom, autá, ktoré porušili pravidlá - jazdili rýchlo, v protismere, spôsobili nehodu, boli vylúčené na jedno kolo. Hra sa im veľmi páčila. dokonca improvizovali zvuky áut. Možno sa hrať aj na ihrisku, kde sa dá nakresliť kriedou priechod pre chodcov.

3.14 Dopravné značky

Ciel'ová skupina: 3. ročník

Predmet: Dopravná výchova, vlastiveda

Téma: Dopravné značky

Ciel': Rozlišovať dopravné značky pre chodcov, cyklistov, predchádzať dopravným nehodám.

Miesto:

Pomôcky: pexeso, značky - papierové makety.

Postup: Papierové značky pripravím vopred a rozmiestnim na rôzne miesta v triede, poskrývam ich. Úlohou žiakov je nájsť čo najviac značiek. Po nájdení ich skúsia pomenovať. Tie značky, ktoré nepoznáme, pomenúvame spoločne.

Hra: Dopravné pexeso

Pomôcky: dopravné značky – pexeso

Postup: Vopred vyberiem 7, alebo 8 dvojíc dopravného pexesa (značiek), tie ktoré žiaci poznajú. Pexeso otočíme zadnou stranou hore a premiešame. Každý žiak si vyberie jednu kartičku. Nikomu ju nesmie ukázať. Na môj pokyn sa dvojice začnú pohybovať po koberci. Môžeme im pustiť hudbu. Potom začnú hľadať svoju dvojicu. Keď hudbu zastavím, musia mať už nájdenú dvojicu. Hru opakujeme. Kartičky premiešame niekoľkokrát.

Moja pedagogická skúsenosť: Touto nenásilnou formou sa žiaci učia poznávať dopravné značky. Možno ju hrať aj v mladších ročníkoch. Aktivitu je možné ukončiť vypracovaním pracovného listu na určovanie dopravných značiek. Pre žiakov je ľahšie spájať obrázok značky s názvom. Je to jednoduchšie ako značky pomenovať.

3.15 Cestujeme

Cieľová skupina: 1-4. ročník

Predmet: matematika, dopravná výchova

Téma: Sčítanie a odčítanie do 100 spamäti

Cieľ: Zopakovať sčítanie a odčítanie spamäti, reťazce príkladov, rozvíjať logické myslenie pri riešení slovných úloh.

Miesto: trieda

Pomôcky: škatuľa, kartóny, kocky, alebo rôzne predmety (gulôčky, loptičky a podobne)

Príprava: Pripravím si 4 až 8 zastávok, podľa náročnosti a ročníka. Každú zastávku pomenujem napríklad – Jabloňová, Hrušková, Veselá, Agátová, Malinová atď. Názvy zastávok napíšem na kartón a umiestním na rôzne miesta v triede. Ku kartónom priložím kocky, či iné predmety. Pri väčších číslach použijem makety peňazí.

Postup: Cestovanie autobusom využívam na precvičovanie jednoduchých jednotlivých algoritmov slovných úloh. Vyzvem jedného žiaka, ten vezme škatuľu. Škatuľa je náš dopravný prostriedok – autobus, vlak atď. Začínam rozprávať slovné úlohy: Na východzej zastávke Jabloňová nastúpilo do autobusu 8 ľudí. (Žiak príde k zastávke a do škatule - autobusu položí 8 kociek). Autobus pokračuje v ceste na zastávku Hrušková. Tu vystúpi 6 ľudí a nastúpi 7 ľudí. Na zastávke Veselá nastúpilo 5 ľudí a nikto nevystúpil. Pokračujeme na zastávku Agátová. Tu vystúpilo 8 ľudí a nastúpilo 6 ľudí. Na zastávke Malinová vystúpili všetci cestujúci. Koľko ich bolo? (Príklad: $8 - 6 + 7 + 5 - 8 + 6 = 12$). Dôležité je, aby žiak do škatule ukladal a vyberal správny počet kociek. Ostatní žiaci počítajú ticho spamäti. Výsledok sa overí a skontroluje počtom kociek v škatuli.

Moja pedagogická skúsenosť: Tieto úlohy zavádzam už od prvého ročníka. Žiaci sa zabavia a veľmi radi počítajú. Niekedy mi výsledok ukážu na prstoch. Mám takto spätnú kontrolu. Pre vyššie ročníky variujem úlohy na vyššie čísla. Samozrejme už nepoužívam kocky, ale kartičky s číslami, alebo makety peňazí. Vtedy si žiaci príklady môžu zapisovať do zošitov, keďže už ide o náročnejšie príklady a aj slovné úlohy sú náročnejšie. Môžeme cestovať vlakom, trolejbusom, lietadlom. Úlohy sú tak zaujímavejšie.

Príklad úlohy pre štvrtákov: Zo Žiliny vyštartoval autobus. Nastúpil doň 38 cestujúcich. V Liptovskom Mikuláši polovica cestujúcich vystúpila a pristúpili 6 cestujúci. V Poprade dve pätiny vystúpili a nikto nepristúpil. Koľko ľudí vystúpilo v Košiciach?

Príklad: $38 - 19 - 6 = 25$
 $25 : 5 = 5$
 $2 \times 5 = 10$
 $25 - 10 = 15$

V Košiciach vystúpil 15 cestujúcich. Spočiatku sú úlohy jednoduchšie. Čím ďalej ich náročnosť stupňujem. Keď žiaci ovládajú jednoduché slovné úlohy prechádzame na zložitejšie a náročnejšie. Je možné úlohy riešiť spočiatku spoločne s učiteľom.

ZÁVER

Práca poskytuje možnosti aplikácie dopravnej výchovy v jednotlivých predmetoch primárneho vzdelávania. Poukazuje na to, že dopravná výchova a jej ciele v primárnom vzdelávaní sa dajú využiť nielen ako samostatný predmet, ale aj ako veľmi vhodná prierezová téma, na ktorej môžeme stavať ciele aj iných hodín, ako sú slovenský jazyk a literatúra, vlastiveda, výtvarná výchova, pracovné vyučovanie, hudobná výchova, atď. Účelom týchto aktivít je, aby žiaci získali vedomosti a zručnosti pre bezpečný pohyb na pozemných komunikáciách.

Práca prináša metodický materiál, ktorý je určený učiteľom primárneho vzdelávania. Prináša pomôcky a aktivity najmä tým vyučujúcim, ktorý radi pracujú s prierezovými témami a radi stavajú na ich základe ciele vyučovacích hodín. Práca má priniesť niektoré námety na vyučovanie dopravnej výchovy v rôznych predmetoch a dúfam, že poslúžia učiteľom a žiakom ako spestrenie vyučovacích hodín. Pomocou týchto aktivít by mali byť hodiny zaujímavejšie a žiaci by mali byť motivovaní si zapamätať čo možno najviac o dopravnej výchove. Prácou by som chcela poukázať na význam problematiky dopravnej výchovy na 1. stupni základnej školy.

Žiaci sú bežnými účastníkmi cestnej premávky. Vzhľadom na ich neskúsenosť, prirodzenú aktivitu a nepozornosť sú veľmi rizikovým faktorom, preto je potrebné venovať práve tejto vekovej kategórii – žiakom prvého stupňa – zvýšenú pozornosť v oblasti dopravnej výchovy. Žiaci si musia sami uvedomovať nebezpečnosť situácií, do ktorých sa dostávajú. Dostatočná informovanosť a podpora musí byť ako zo strany školy, rodičov aj ďalších osôb, s ktorými sa žiaci stretávajú.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. FÁBRYOVÁ M., BUJŇÁKOVÁ M., DOLÁKOVÁ M. Bezpečne z bezpečkom – Pracovný zošit pre 4. ročník základných škôl. 2008.
2. LANGSTEINOVÁ E., FELIX B., štvrté vydanie 2010. Hudobná výchova pre 2. ročník základných škôl, MLADÉ LETÁ, spol. s r.o., Bratislava. 2010 ISBN: 978-80-10-01949-6
3. LANGSTEINOVÁ E., FELIX B., prvé vydanie 2010. Hudobná výchova pre 3. ročník základných škôl, MLADÉ LETÁ, spol. s r.o., Bratislava. 2010 ISBN: 978-80-10-02015-7
4. STOJAN, Mojmír a kol. Dopravní výchova pro učitele 1. stupně ZŠ. Brno: Katedra didaktických technologií PdF MU, 2006.

Internetové zdroje

5. Hádanky - http://www.zborovna.sk/kniznica.php?action=show_version&id=9157
6. Značky - http://sk.wikipedia.org/wiki/Železničné_priecestie

ZOZNAM PRÍLOH

- Príloha 1** Dopravné hádanky I
- Príloha 2** Dopravné hádanky II
- Príloha 3** Železnica
- Príloha 4** Test cyklistu
- Príloha 5** Kto nám pomôže

Doplň rozlišovacie znamienka a uhádni hádanky.

Hádaj, hádaj hádanku

Nie je ryba, predsa plava
kapitan nam z dialky mava.
Brazdi moria, brazdi rieky,
rybam občas robi prieky.

Čo je to? (lod')

Vezie ludi v nasom meste
tula sa po hlavnej ceste.
Potesia sa vsetci ked,
na zastavku pride hned.

Čo je to? (autobus)

Bezi krajom i ked leje
a husty sneh chumeli,
pocasiu sa hlucne smeje,
iba ked je v tuneli.

Čo je to? (vlak)

Vrci, ale nezavija, nie je teda pes.
Huci, ale neselesti, nie je teda les.
Po rovinach, vrskoch lozi, naklady
a ludi vozi cez mesta i dediny

Čo je to? (auto)

Dve kolesa stacia iba,
ked mi priatel zrazu chyba.
Sadnem naňho, potom hned',
pedale sa krutia hned.

Čo je to? (bicykel)

Prameň: http://www.zborovna.sk/kniznica.php?action=show_version&id=9157

P R E Š M Y Č K A

Hľadaj dopravný prostriedok

m a S e f ó r

Doplň rozlišovacie znamienka a uhádni hádanky.

Hádaj, hádaj hádanku

Na rieke aj po mori
brucho do vln ponori.
Keď po vode pláva,
hojda sa jej hlava.

Čo je to? (lod')

Z Bratislavy do Senca
vezie cosi mladenca,
vezie mnohých ľudí
na ich dlhej puti.
Na kolesach cesty
kus prejde rýchly

Čo je to? (autobus)

Bezi krajom i keď leje
a hustý sneh chumeli,
pocasiu sa hlucne smeje,
iba keď je v tuneli.

Čo je to? (vlak)

Trubi trubi tu, tu, tu,
prejde každú zakrútu.
Chutný benzín na obed,
vypyta si cestu hneď

Čo je to? (auto)

Cestou k mestám, cestám k lešom
bezi kolo za kolesom.
Bezia naraz, zvon im zvoní,
jedno druhé nedohoní.

Čo je to? (bicykel)

Prameň: http://www.zborovna.sk/kniznica.php?action=show_version&id=9157

P R E Š M Y Č K A

Hľadáj dopravný prostriedok

d l o t a l i e

Označ správnu odpoveď:

1. Chodec môže cez železničné priecestie prechádzať:
 - A. Na označenom priecestí, keď bliká biele signalizačné svetlo.
 - B. Na označenom priecestí, keď bliká červené signalizačné svetlo.

2. Cez ktoré zastávky prechádza vlak z Kendíc do Prešova?
 - A. Kendice, Kysak, Haniska, Prešov.
 - B. Kendice, Haniska, Prešov.
 - C. Kendice, Drienovská Nová Ves, Prešov.

3. Vyplňte, ktorý názov patrí ku ktorej značke .

Obrázok 4 Značky

Prameň: http://sk.wikipedia.org/wiki/Železničné_priecestie

- A. Výstražný kríž pre železničné priecestie
 - B. Železničné priecestie so závorami
 - C. železničné priecestie bez závor
-
4. Nakresli vlak:
 - A. Osobný
 - B. Nákladný

Zakrúžkuj správnu odpoveď:

1. Pri jazde na bicykli cyklista jazdí
 - A. po pravom okraji vozovky
 - B. v strede
 - C. v strede pravého pruhu

2. Cyklista do 10 rokov môže jazdiť po cyklistickom chodníku
 - A. v sprievode osoby staršej ako 15 rokov
 - B. nesmú jazdiť po cyklistickom chodníku
 - C. môžu jazdiť sami

3. Cyklista starší ako 10 rokov
 - A. môže samostatne jazdiť po cyklistickom chodníku
 - B. nemôže jazdiť samostatne po cyklistickom chodníku

4. Cyklisti ak sú viacerí jazdia po ceste
 - A. jazdia za sebou
 - B. vedľa seba

5. Na prechode pre chodcov má prednosť
 - A. cyklista
 - B. chodec

6. Zakrúžkuj, čo je povinná výbava cyklistu:

A. prilba	B. mobil	C. chrániče	D. fľaša
E. okuliare	F. rukavice	G. pumpa	H. brzdy

Vypracujte jednotlivé úlohy:

1. Políciu volám na číslo _____ vtedy, keď _____

2. Požiarnikov volám na číslo _____ vtedy, keď _____

3. Záchrannú službu volám na číslo _____ vtedy, keď _____

4. Linku detskej istoty volám na číslo _____ vtedy, keď _____

5. Zaškrtni, čo je dôležité povedať, keď telefonuješ na niektoré z uvedených telefónnych čísel:

- poviem svoje meno
- poviem, koľko mám rokov
- poviem, čo sa stalo
- ihneď zložím telefón
- opíšem, kto je zranený
- poviem, kde sa to stalo
- poviem, do ktorej školy chodím
- odpoviem na otázky dispečera

6. Nakresli, ako vyzerá sanitka, hasičské auto

7. Poznáš piktogramy? Skús ich popísať.

Obrázok 5 Piktogramy

Prameň: Bezpečne s Bezpečkom str. 9